

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tupakkaverosta annettua lakia sikarin ja pikkusikarin määritelmän osalta. Esitys liittyy neuvoston antamaan direktiiviin tupakkaverotusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi.

Lisäksi lakiin ehdotetaan tehtäväksi tupakkatuotteiden verottomuutta koskeva tekninen muutos.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2002.

PERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Yleistä

Tupakkaverosta säädetään tupakkaverosta annetussa laissa (1470/1994), jäljempänä tupakkaverolaki. Tupakkaveroa kannetaan savukkeista, sikareista ja pikkusikareista sekä piippu- ja savuketupakasta. Piippu- ja savuketupakka on verotuksellisesti edelleen jaettu kahteen eri tuoteryhmään, jotka ovat savukkeiksi käärittävä hienoksi leikattu tupakka ja muu piippu- ja savuketupakka. Nämä tupakkatuotteet kuuluvat yhteisön yhdenmukaistetun valmisteverotusjärjestelmän piiriin, ja niitä koskevat kaupalliset siirrot jäsenvaltioiden välillä tapahtuvat pääsääntöisesti verottomasti verottomien varastojen välillä.

Tupakkaverolakiin sisältyvät myös eri tupakkatuotteita koskevat määritelmät. Siten esimerkiksi sikareilla ja pikkusikareilla tarkoitetaan tupakkakääröjä, joita voi polttaa sellaisenaan ja 1) jotka on tehty kokonaan luonnontupakasta; 2) joissa uloimpana käärelehtenä on luonnontupakkaa; 3) joissa uloimpana käärelehtenä on tavallisen sikarin värinen kääre, ja joissa on lisäksi sidelehti; käärelehten ja sidelehten on oltava rekonstruoitua tupakkaa; täytteenä olevista tupakkakappaleista vähintään 60 painoprosenttia on oltava yli 1,75 millimetriä sekä pituus- että leveysuunnassa; käärelehten on oltava kääritty spiraalimaisesti tuotteen ympärille niin, et-

tä se on vähintään 30 asteen terävässä kulmassa pitkittäisakseliin nähden; tai 4) joissa uloimpana käärelehtenä on tavallisen sikarin värinen rekonstruoidusta tupakasta valmistettu kääre; tuotteen yksikköpainon, lukuun ottamatta suodatinta tai holkkia, on oltava vähintään 2,3 grammaa; täytteenä olevista tupakkakappaleista vähintään 60 painoprosenttia on oltava 1,75 millimetriä sekä pituus- että leveysuunnassa; tuotteen pituudesta vähintään yhden kolmasosan on oltava ympärysmitaltaan vähintään 34 millimetriä.

Sikarista ja pikkusikarista kannettava vero on 22 prosenttia vähittäismyyntihinnasta. Sen sijaan savukkeista kannettava valmistevero on 15,13 euroa 1000 kappaleelta sekä lisäksi 50 prosenttia vähittäismyyntihinnasta, mikä on huomattavasti korkeampi kuin sikarin ja pikkusikarin vero.

Edellä mainittujen tupakkatuotteiden lisäksi tupakkaveroa kannetaan tupakkaverolain mukaan kansallisesti savukepapereista sekä muista tupakkaa sisältävistä tuotteista. Nämä tuotteet eivät kuulu yhteisön yhdenmukaistetun valmisteverotusjärjestelmän piiriin.

Yhteisön ulkopuolelle vietävät tupakkatuotteet ovat tupakkaverolain 10 §:n viittaus säännöksen nojalla valmisteverotuslaissa (1469/1994) säädetyin tavoin kaikki verottomia riippumatta siitä, onko kyse yhteisön harmonoidun vai kansallisen järjestelmän piiriin kuuluvista tupakkatuotteista. Muualla yhteisön alueella kuin Suomessa kulutetta-

viksi toimitettavien tuotteiden kohdalla tilanne on toinen. Yhdenmukaisen valmisteverotusjärjestelmän piiriin kuuluvia tuotteita voi lähettää valmisteverotuslain 16 §:n nojalla verottomina toiseen jäsenvaltioon määrätyin edellytyksin.

Euroopan markkinoilla on useiden vuosien ajan ollut tuote, jota on ominaisuutensa, maun, suodattimen ja ulkoasun puolesta pidettävä savukkeena tai savukkeen korvikkeena, mutta se on sikarin tai pikkusikarin värinen. Tuotteen väri ei ole valkoinen kuten yleensä savukkeissa ja käärelehti on täytetty leikatulla tupakalla eikä riivityllä sekoituksella. Valmistusmenetelmä on samanlainen kuin savukkeilla. Nykyisen yhteisöläinsäädännön mukaisesti tuotetta verotetaan jäsenvaltioissa saman verokannan mukaisesti kuin sikareita ja pikkusikareita, koska tuote täyttää näiden edellä mainittujen tuotteiden määritelmän.

1.2. Yhteisön aikaisemmat tupakkaverodirektiivit

Savukkeista kannetaan veroa savukkeiden verojen lähentämisestä annetun direktiivin 92/79/ETY mukaisesti ja muusta valmistetusta tupakasta muun valmistetun tupakan kuin savukkeiden verojen lähentämisestä annetun direktiivin 92/80/ETY perusteella. Direktiivejä on muutettu vuonna 1995 muista valmistetun tupakan kulutukseen kohdistuvista veroista kuin liikevaihtoverosta annetulla direktiivillä 95/59/EY ja lisäksi edellä mainittujen direktiivien muuttamisesta on annettu direktiivi 99/81/EY heinäkuussa 1999.

Jäsenvaltioiden on kannettava savukkeista yleistä vähimmäisvalmisteveroa, jonka on oltava vähintään 57 prosenttia kysytyimmän hintaluokan savukkeiden vähittäismyyntihinnasta kaikki verot mukaan luettuina. Yleinen vähimmäisvalmistevero koostuu vähittäismyyntihinnan perusteella laskettavasta suhteellisesta osasta eli arvoperusteisesta verosta ja määrän perusteella laskettavasta osasta eli yksikköverosta. Jäsenvaltiot voivat lisäksi kantaa savukkeista vähimmäisvalmisteveroa, jos tämä ei nosta kokonaisverotasoja korkeammaksi kuin 90 prosentiksi kysytyimmän hintaluokan savukkeiden kokonaisverotasoista.

Muista tupakkatuotteista kuin savukkeista

kannettavat verot voivat olla joko arvoon perustuvia veroja, yksikköveroja tai näiden yhdistelmiä. Sikareista ja pikkusikareista kannettavan vähimmäisveron on oltava 5 prosenttia vähittäismyyntihinnasta kaikki verot sisältäen tai 9 euroa 1000 kappaletta tai kilogrammaa kohden.

Välillisen verotuksen yhdenmukaistaminen on tärkeää sisämarkkinoiden toiminnan turvaamiseksi. Vähimmäisverotasojen määrittelyllä pyritään asteittain harmonisoimaan valmisteveron taso yhteismarkkinoilla. Yhtenäiset verotasot ja yhtenäiset veronalaisten tuotteiden määrittelyt vähentävät tarvetta hankkia samanlaisia tuotteita maasta, jossa verotuksen taso poikkeaa olennaisesti. Verotuksen voimakas vaihtelu eri jäsenmaissa voi aiheuttaa merkittäviä kilpailun vääristymiä. Toisaalta valmisteverokantojen lähentäminen entisestään edistää osaltaan salakuljetuksen ja petosten torjuntaa.

1.3. Uusi tupakkaverodirektiivi

Jäsenvaltiot voivat vapaasti määritellä kansallisen valmisteverotason, jos ne noudattavat edellä mainittuja yhteisön vähimmäisverotasoja. Jäsenvaltioiden välillä on tästä johtuen edelleen huomattavia eroja valmisteverokantojen osalta. Valmistettuun tupakkaan sovellettavan valmisteveron rakenteen ja valmisteverokantojen muuttamisesta annetussa uudessa neuvoston direktiivissä 2002/10/EY korotetaan vähimmäisverotasoja tupakkaverotuksen yhdenmukaistamiseksi. Direktiivi on pantava täytäntöön jäsenvaltioissa viimeistään 1 päivänä heinäkuuta 2002.

Direktiivin mukaan 57 prosentin vähimmäisverovaatimuksen lisäksi savukkeille tulee asettaa kiinteä minimivero, 60 euroa kysytyimmän hintaluokan 1000 savuketta kohden, joka nostaa verotusta alhaisen vero- ja hintatason maissa ja siten lähentää jäsenvaltioiden verotusta. Lisäksi direktiivi mahdollistaa joustamisen 57 prosentin vähimmäisverovaatimuksesta, jos savukkeiden valmisteverot ylittävät 95 euroa 1000 savuketta kohden. Säännös antaa mahdollisuuden savukkeiden veron alentamiseen niissä jäsenvaltioissa, joissa savukkeiden hintataso sinällään on jo korkea. Suomessa kannetaan veroa 57,57 prosenttia kysytyimmän hintaluokan

savukkeista. Tämä tekee 115,13 euroa 1000 savukkeelta, joten säännös mahdollistaa Suomessa savukkeiden veron alentamisen silloin, jos se jostain syystä katsottaisiin tarpeelliseksi. Tällainen syy voisi olla esimerkiksi Euroopan unionin laajentuminen.

Uuden tupakkaverodirektiivin mukaan jäsenvaltiot voivat kantaa kysytyimpään hintaluokkaan kuuluvien savukkeiden vähittäismyyntihintaa alemmalla hinnalla myydyistä savukkeista vähimmäisvalmisteveron sillä edellytyksellä, että tämä valmistevero ei ylitä kysytyimmän hintaluokan savukkeista kannetun valmisteveron määrää. Tällä säännöksellä annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus nostaa nykyinen 90 prosentin vähimmäisvalmistevero käytännössä 100 prosenttiin. Suomessa sovelletaan valmisteveron vähimmäisverosäännöstä, jonka mukaan savukkeista on suoritettava tupakkaveroa vähintään 90 prosenttia kysytyimmän hintaluokan savukkeiden tupakkaverosta. Uusi säännös on tarpeellinen, jotta markkinat eivät häiriytyisi silloin, jos markkinoille tuodaan yllättäin halpahintaisia savukkeita. Kysymyksessä oleva säännös antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden vähimmäisverotason nostamiseen myös tilanteissa, jossa kysytyin hintaluokka jostain syystä laskisi. Tällaista muutostarvetta ei tällä hetkellä ole.

Lisäksi direktiivin mukaan sikarin, pikkusikarin, savukkeiksi käärittävän hienoksi leikatun tupakan ja muun piippu- ja savuketupakan vähimmäisverotasoa korotetaan, mikä lähentää jäsenvaltioiden verotasoa. Koska Suomessa sanottujen tuotteiden verot ylittävät direktiivin säätämät vähimmäisverot, muutoksia verotasoihin ei esitetä.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Sikarin ja pikkusikarin määritelmä

Eräiden jäsenvaltioiden markkinoilla on savukkeen kaltainen tuote, jota on pidettävä savukkeena tai savukkeen korvikkeena. Tuote on sikarin tai pikkusikarin värinen ja käärelehti on täytetty leikatulla tupakalla eikä riivityllä kuten yleensä sikarit. Tuote ei ainoastaan kilpaile savukkeiden kanssa, vaan se myös vääristää sikarimarkkinoita. Koska tuote on halvempi kuin savukkeet, se houkutte-

lee lisääntyvässä määrin nuorisoa.

Tämän vuoksi sikarin ja pikkusikarin määritelmää esitetään muutettavaksi yhteisöoikeuden mukaiseksi. Määritelmään sisältyisi tupakkakääröjä

— joiden täyteenä on riivitty sekoitus ja joissa on sikarin tavanomaista väriä oleva peitelehti, joka kattaa koko tuotteen, tapauksen mukaan suodatin (poikkeuksena sikarit, joissa on filteri) sekä käärelehti mukaan luettuina, jotka molemmat valmistetaan rekonstruoidusta tupakasta, jos näiden tupakkakääröjen kappalepaino ilman suodatinta tai holkkia on vähintään 1,2 grammaa ja jos peitelehti on kierretty vähintään 30 asteen terävään kulmaan sikarin pituusakseliin nähden tai

— joiden täyteenä on riivitty sekoitus ja joissa on sikarin tavanomaista väriä oleva peitelehti, joka on valmistettu rekonstruoidusta tupakasta ja kattaa koko tuotteen, tapauksen mukaan suodatin mukaan luettuna (poikkeuksena sikarit, joissa on filteri), jos näiden tupakkakääröjen kappalepaino ilman suodatinta tai holkkia on vähintään 2,3 grammaa ja jos ympärysmitta vähintään kolmannekselta pituutta on vähintään 34 millimetriä.

Muutoksella yhdenmukaistetaan sanottujen tuotteiden verotusta ja rajataan halvemman verokannan soveltamista paljon työtä vaativiin sikareihin ja pikkusikareihin.

Uuden tupakkaverodirektiivin perusteella sikareiden ja pikkusikareiden määritelmää muutetaan erään savukkeen kaltaisen tuotteen saamiseksi savukkeiden verotuksen piiriin oikeudenmukaisen verotuksen varmistamiseksi. Sikarin määritelmän muutoksella ei ole vaikutusta näiden tuotteiden verotukseen Suomessa, koska markkinoilla ei ole ollut sanotunlaisia tuotteita. Saksa, joka on ainoana jäsenvaltiona kyseisen tupakkatuotteen valmistaja, on kuitenkin saanut luvan siirtää uuden määritelmän täytäntöönpanoa viimeistään 1 päivään tammikuuta 2008. Jos kansallista lainsäädäntöä ei muutettaisi sanotun määritelmän osalta, kyseisiä savukkeen kaltaisia tuotteita tuotaessa Suomeen niitä olisi verotettava sikarin alhaisemman verokannan mukaisesti. Tällaisen tilanteen estämiseksi jäsenvaltioiden on saatettava muutos voimaan heti direktiivin tullessa voimaan.

2.2. Tupakkatuotteiden verottomuus

Kansallisesti verotettujen tupakkatuotteiden verokohtelu toiseen jäsenvaltioon kuluttavaksi toimittaessa on noussut esiin käytännön kyselyiden johdosta, koska voimassa oleva valmisteverolainsäädäntö ei sisällä säännöstä kansallisesti verotettujen tupakkatuotteiden verottomuudesta tuotteita toiseen jäsenmaahan kulutettaviksi toimittaessa. Aiemmin markkinoilla ei ilmeisesti ole tällaisia tuotteita juuri ollut. Kysymyksen tulee lähinnä muu tupakkaa sisältävä tuote kuin savuke, sikari ja pikkusikari tai piippu- ja savuketupakka. Tupakkatuotteiden yhdenmukaisen verotuksen vuoksi ehdotetaan myös kansallisesti verotettujen tupakkatuotteiden säätämistä verottomiksi siinä tapauksessa, että ne toimitetaan muualla Euroopan yhteisön alueella kuin Suomessa kulutettaviksi. Virvoitusjuomaverosta annettu laki (1474/1994), jossa säädetään kansallisesti kannettavasta virvoitusjuomaverosta, sekä öljyjättemaksusta annettu laki (1475/1994), jossa säädetään kansallisesti kannettavasta öljyjättemaksusta, sisältävät ehdotuksen kanssa yhdenmukaisen verottomuusperusteen. Yhtenäisesti edellä mainittujen säädösten kanssa ehdotetaan valvonnallisista syistä, että verottomuus myönnettäisiin vain valtuutetulle varastonpitäjälle.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia sikareina verotettujen savukkeiden kaltaisten tuotteiden verotukseen, koska markkinoilla ei ole ollut kyseisiä tuotteita. Myöskään esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia kansallisesti verotettujen tupakkatuotteiden toimittamiseen Suomesta toisiin yhteisömaihin, sillä tähän saakka se on ollut olematonta ja jatkossakin toiminnan arvioidaan olevan vähäistä.

4. Asian valmistelu

Ehdotus on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä yhteistyössä Tullihallituksen kanssa. Asiasta on pyydetty sosiaali- ja terveysministeriön lausunto.

5. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2002.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnalle hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotukset

Laki

tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tupakkaverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1470/1994) 3 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta sekä

lisätään 10 §:ään uusi 3 kohta seuraavasti:

3 §

Sikareilla ja pikkusikareilla tarkoitetaan tupakkakääröjä, joita voi polttaa sellaisenaan ja

3) joiden täyteenä on riivitty sekoitus ja joissa on sikarin tavanomaista väriä oleva peitelehti, joka kattaa koko tuotteen, tapauksen mukaan suodatin poikkeuksena sikarit, joissa on filteri, sekä käärelehti mukaan luetuina, jotka molemmat valmistetaan rekonstruoidusta tupakasta, jos näiden tupakkakääröjen kappalepaino ilman suodatinta tai holkkia on vähintään 1,2 grammaa ja jos peitelehti on kierretty vähintään 30 asteen terävään kulmaan sikarin pituusakseliin nähden;

4) joiden täyteenä on riivitty sekoitus ja joissa on sikarin tavanomaista väriä oleva peitelehti, joka on valmistettu rekonstruoidusta tupakasta ja kattaa koko tuotteen, tapa-

uksen mukaan suodatin mukaan luettuna poikkeuksena sikarit, joissa on filteri, jos näiden tupakkakääröjen kappalepaino ilman suodatinta tai holkkia on vähintään 2,3 grammaa ja jos ympärysmitta vähintään kolmannekselta pituutta on vähintään 34 millimetriä.

10 §

Sen lisäksi, mitä valmisteverotuslaissa säädetään, verottomia ovat:

3) 7 §:ssä tarkoitetut tupakkatuotteet, jotka valtuutettu varastonpitäjä toimittaa muualla Euroopan yhteisön alueella kuin Suomessa kulutettaviksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2002.

Helsingissä 28 päivänä maaliskuuta 2002

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Valtiovarainministeri *Sauli Niinistö*

Laki**tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tupakkaverosta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1470/1994) 3 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta sekä
lisätään lain 10 §:ään uusi 3 kohta seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

3 §

Sikareilla ja pikkusikareilla tarkoitetaan tupakkakääröjä, joita voi polttaa sellaiseenaan ja

3) joissa uloimpana käärelehtenä on tavallisen sikarin värinen kääre, ja joissa on lisäksi sidelehti; käärelehden ja sidelehden on oltava rekonstruoitua tupakkaa; täytteenä olevista tupakkakappaleista vähintään 60 painoprosenttia on oltava yli 1,75 millimetriä sekä pituus- että leveys suunnassa; käärelehden on oltava kääritty spiraalimaisesti tuotteen ympärille niin, että se on vähintään 30 asteen terävässä kulmassa pitkittäisakseliin; tai

4) joissa uloimpana käärelehtenä on tavallisen sikarin värinen rekonstruoidusta tupakasta valmistettu kääre; tuotteen yksikköpainon, lukuun ottamatta suodatinta tai holkkia, on oltava vähintään 2,3 grammaa; täytteenä olevista tupakkakappaleista vähintään 60 painoprosenttia on oltava yli 1,75 millimetriä sekä pituus- että leveys suunnassa; tuotteen pituudesta vähintään yhden kolmasosan on oltava ympärysmitaltaan vähintään 34 millimetriä.

3) joiden täytteenä on riivitty sekoitus ja joissa on sikarin tavanomaista väriä oleva peitelehti, joka kattaa koko tuotteen, tapauksen mukaan suodatin poikkeuksena sikarit, joissa on filteri, sekä käärelehti mukaan luettuina, jotka molemmat valmistetaan rekonstruoidusta tupakasta, jos näiden tupakkakääröjen kappalepaino ilman suodatinta tai holkkia on vähintään 1,2 grammaa ja jos peitelehti on kierretty vähintään 30 asteen terävään kulmaan sikarin pituusakseliin nähden;

4) joiden täytteenä on riivitty sekoitus ja joissa on sikarin tavanomaista väriä oleva peitelehti, joka on valmistettu rekonstruoidusta tupakasta ja kattaa koko tuotteen, tapauksen mukaan suodatin mukaan luettuna poikkeuksena sikarit, joissa on filteri, jos näiden tupakkakääröjen kappalepaino ilman suodatinta tai holkkia on vähintään 2,3 grammaa ja jos ympärysmitta vähintään kolmannekselta pituutta on vähintään 34 millimetriä.

10 §

Sen lisäksi, mitä valmisteverotuslaissa säädetään, verottomia ovat:

3) 7 §:ssä tarkoitetut tupakkatuotteet, jotka valtuutettu varastonpitäjä toimittaa muualla Euroopan yhteisön alueella kuin Suomessa kulutettaviksi.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2002.
